

4HV Oefentoets 1 inclusief argumentatie

Deze toets bestaat uit twee delen: een theoriedeel en een toepassingsdeel. In het theoriedeel wordt gevraagd naar parate kennis over de theorie van tekstanalyse. Het toepassingsdeel bestaat uit een tekst met bijbehorende vragen.

Geef volledige antwoorden en let op spelfouten, want die leveren op het eindexamen maximaal 4 punten aftrek op. Hier kost elke spelfout een halve punt met een maximum van 2.

Theoriedeel

1. (1p) Wat doe je als je globaal leest?
2. (2p) Waarom past een conclusie niet in het slot van een uiteenzetting?
3. (1p) Geef vijf signaalwoorden die een redengevend verband aangeven.
4. (1p) Geef drie signaalwoorden die een voorwaardelijk verband aangeven.
5. (1p) Welk functiewoord is van toepassing als je aantoont dat een argument niet waar is?
6. (1p) Als een schrijver iets een paradox noemt, wat legt hij daarna meestal uit?
7. (1p) Een verklaring kan iets helder maken, iets uitleggen, een argument zijn of zelfs een plechtige uitspraak zijn. Maar wat wordt er in examenteksten meestal met een verklaring bedoeld?
8. (1p) Waarom is een optie niet hetzelfde als een mogelijkheid?

Toepassingsdeel

Leerlingen 'op maat' les geven, is onzin

I Limburgse kinderen met een havo-vwo-advies die naar het vwo gingen, scoorden na drie jaar gemiddeld 10 procent hoger op een IQ-test dan kinderen die met dat advies naar de havo gingen (*De Volkskrant*, 18 juni 2015). Ook lazen de vwo'ers beter, en hadden ze meer vertrouwen in het halen van hun diploma dan de havisten die bij aanvang hetzelfde niveau leken te hebben. Opmerkelijk. Het is de uitkomst van een onderzoek van Roxanne Korthals die erop promoveerde bij de Universiteit Maastricht.

II Korthals' conclusie is hoopgevend (voor kinderen – niet voor minister Bussemaker die kan vrezen dat nóg meer mensen 'hogerop' gaan¹), maar eigenlijk helemaal niet zo verwonderlijk. Een oude onderwijswet zegt dat hoge verwachtingen leiden tot hoge uitkomsten. Mensen gaan 'staan' naar de waardeoordelen die over hen worden uitgesproken. Als je tegen een kind zegt: 'Jij kunt best vwo, geloof mij!' dan voelt dat kind zich gesterkt en bloeit het op het vwo. Zeg je: 'Ga maar naar de havo, of het vmbo, dat is prettiger voor jou, dan hoef je niet zo op je teentjes te lopen,' dan komt ook die voorspelling uit. Het kind denkt dat het daar thuishoort en dat het beter is geen andere ambities te koesteren.

III Niemand kan ook vaststellen of een kind, een student, of een volwassene, op de 'juiste' plaats zit. Die plaats bestaat niet. Of het moet de plaats zijn waarvan je zelf droomt, of dat in de banketbakkerij, op het podium of in de ruimte is. Het is niet aan de leerkracht om een leerling zijn plek te wijzen.

IV Daarom is het ook onzin om leerlingen 'op maat' les te geven, want ook dan veronderstel je een gegeven 'maat'. Korthals denkt dat de kinderen in haar onderzoek zich optrekken aan andere vwo'ers. Dat zou goed kunnen. Zo kunnen kinderen die leskrijgen in een groepje met andere zwakke leerlingen zich niet optrekken aan anderen, en blijven ze lang voortmodderen in hun zwakke groepje.

---

¹ Aleid reageert hiermee op een uitspraak van minister Bussemakers, die met die opmerking bedoelde dat iedereen probeert ten koste van alles op een zo hoog mogelijke opleiding te komen, waardoor veel mensen te hoog grijpen met alle gevolgen van dien.

V Dit onderzoek van Korthals zegt nog iets. Misschien een open deur van jewelste, maar wij denken in Nederland zo deterministisch over kinderen, dat het wel eens wordt vergeten: dat je van het leren zelf slimmer wordt. Leren op een hoog, misschien nét iets te hoog niveau is prikkelend en stimulerend. Kinderhersenen zijn flexibel. Een IQ is niet van God gegeven, maar wordt ontwikkeld door wat je doet en denkt. Breinonderzoekers weten dat al heel lang. Toch denken veel leerkrachten dat een kind een bepaald niveau 'heeft'.

VI Misschien komt het door onze gereformeerde achtergrond dat wij een wreed, predestinerend onderwijssysteem hebben. Op twaalfjarige leeftijd wordt het pleit beslecht: je gaat naar het beroepsonderwijs, of je bereidt je voor op het hoger onderwijs. Overspringen van het ene naar de andere staart is in theorie mogelijk, maar in de praktijk moeilijk. Vooroordelen van de leerkracht en de ouders, in positieve of negatieve zin, krijgen zo een te grote invloed.

VII Waarom zouden we niet later selecteren? Niet twee jaar brugklas, maar vier jaar breed vervolgonderwijs voor iedereen. Minister Ronald Plasterk stelde het in 2008 voor, maar kreeg loeiende verontwaardiging over zich heen. De middenschool terug! Dat gaat ten koste van de slimme leerlingen!

VIII Er is een vracht aan onderzoek over vroege en late selectie. Vaak spreken de uitkomsten elkaar tegen. Duidelijk is dat het niet de beroerdste economieën zijn die late selectie kennen: Canada en de Verenigde Staten bijvoorbeeld, en niet de slechtst presterende onderwijslanden: Finland en Zweden. Lang bij elkaar zitten heeft in die landen geen nadelig effect op het niveau van de besten, maar wel een positief effect op laatbloeiers en kinderen van migranten. Late selectie verhoogt kansen. In 2009 stelde het CPB vast: 'Latere selectie van leerlingen verhoogt de deelname aan het hoger onderwijs.' Maar een kind uit een intellectueel milieu dat liever met zijn handen werkt, kan dat dan ook eerder ontdekken.

IX Het is de paradox van het Finse onderwijs: weinig lesuren, weinig toetsen, weinig selectie, weinig prestatiedruk, aandacht voor kennis maar ook voor handarbeid, koken, sport, lezen, muziek en toneel. En dan toch veel beter presteren op de PISA-ranking dan landen waar het onderwijs kinderen vroeg in laatjes propt, verbeteren hun lesuren turft en vorderingen toetst. Vertrouwen in mogelijkheden van kinderen, dat is misschien de crux van goed onderwijs.

Aleid Truijens in *De Volkskrant* van 20 juni 2015

9. (1p) Het onderzoek van Roxanne Korthals is niet de aanleiding voor dit artikel. Wat is dat wel?
10. (3p) Zet de eerste drie zinnen van alinea 2 in een argumentatieschema. Zet de stelling bovenaan.
11. (1p) Welke functie hebben de uitspraken in alinea 2?
12. Deze vraag gaat over het verband tussen alinea 4 en 5.
  - a. (1p) Welk verband is er tussen alinea 4 en 5?
  - b. (1p) Welk signaal krijg je daarvoor?
13. (1p) Bepaal aan de hand van de tekst wat er met 'predestinerend onderwijssysteem' bedoeld wordt in alinea 6. Gebruik niet meer dan 15 woorden.
14. In alinea 8 is sprake van
  - a. (1p) De drogreden 'Ontduiken van bewijslast'. Toon dit aan.
  - b. (1p) Argumentatie op basis van autoriteit. Toon dit aan.
  - c. (1p) Argumentatie op basis van voorbeelden. Toon dit aan.
15. (2p) Leg uit dat de paradox in alinea 9 geen echte tegenstelling is.
16. De tekst zou je kunnen verdelen in vier delen: 1. De inleiding, 2. Het niveau van leerlingen is niet vast te stellen, 3. De geschiedenis als verklaring, 4. De oplossing
  - a. (1p) Bij welke alinea begint deel 2?
  - b. (1p) Bij welke alinea begint deel 3?
  - c. (1p) Bij welke alinea begint deel 4?
17. (1p) Deze tekst is een:

- a. Een betoog met uiteenzettende elementen
  - b. Een betoog met beschouwende elementen
  - c. Een beschouwing met betogende elementen
  - d. Een uiteenzetting met betogende elementen
18. (1p) Welke van onderstaande mogelijkheden geeft de hoofdgedachte van de tekst het beste weer?
- a. De selectie van het onderwijsniveau moet pas op latere leeftijd plaatsvinden.
  - b. Leerlingen 'op maat' les geven, is onzin.
  - c. Leerlingen hebben baat bij gezamenlijk met slimmere kinderen leskrijgen.
  - d. Het is niet mogelijk om voor iemand het juiste onderwijsniveau te bepalen.